

גליון 353

פרשת לך לך - ברכה לאברהם - או לכל העולם?

הרב יהונתן לנגה - ישיבת 'הכותל'

לאחר שנצטווה אברהם אבינו ללכת מארצו, אל ארץ ישראל, 'הארץ אשר אראך'¹, מגיעה ברכת ד' אל אברהם: "ואעשך לגוי גדול, ואברכך, ואגדלה שמך, והיה ברכה. ואברכה מברכך ומקללך אאר, ונברכו בך כל משפחת האדמה"²

הברכה המיוחדת בה מתברך אברהם מורכבת ממספר ברכות, ובאופן פשוט נראה שניתן לראות בה שש ברכות שונות. (1) "ואעשך לגוי גדול, (2) ואברכך, (3) ואגדלה שמך, (4) והיה ברכה. (5) ואברכה מברכך ומקללך אאר, (6) ונברכו בך כל משפחת האדמה".

ששת הברכות אלו נחלקות לשני פסוקים, מה שמבליט מאד את חלוקתן של הברכות לשני עניינים, השונים לכאורה זה מזה. בשעה שהפסוק הראשון עוסק כולו בברכת אברהם, ברמה האישית כביכול, עוסק הפסוק השני בהשפעת ברכת אברהם על העולם כולו- ברכת המברכים וקללת המקללים, וכן, ונברכו בך כל משפחות האדמה.

מתוך דברי מרן הרב קוק זצ"ל אנו למדים ששני סוגי הברכה, אחד הם. כאשר אברהם אבינו יוצא בדרכו לארץ ישראל הוא מתברך, ברכה הנראית לכאורה כברכה אישית ופרטית. אך לאמיתו של עניין מביאה ברכה זו אושר גדול לעולם כולו. גדלותו של אברהם אבינו כוללת בתוכה גם אחריות שייכות ודאגה לכל העולם כולו, ולכן ברכתו האישית הרי היא ברכת כל העולם כולו³.

וכך הדבר גם בעמנו המיוחד, עם ישראל. הלאומיות הפרטית שלנו, החוזרת ומתעצמת עם שיבתנו לארץ ישראל, כוללת בתוכה אושר אכפתיות ודאגה לעילוי ולהשלמת העולם כולו.

"יצירה עצמית ישראלית, במחשבה ובתוקף החיים בפועל אי אפשר לישראל אלא בא"י... וזהו אושר גדול לישראל ולעולם... ויצירת החיים המיוחדים בכל מאורם וחטיביותם המיוחדת, רוויה בטל העושר הכללי של האדם הגדול בענקים, ברכת אברהם, חוזרת היא דווקא על ידי שיבה זו להתגלות. - "והיה ברכה - בך חותמים"⁴.

¹ ספר בראשית פרק יב, א

² ספר בראשית פרק יב, ג-ד

³ הבנת פשטי המקראות באופן דומה נתמכת גם על ידי חלק מהפרשנים. כגון רד"ק, "ונברכו בך כל משפחות האדמה - כל המשפחות שתגור בתוכם כמו ארץ כנען וארץ פלישתים וארץ מצרים - אשלח להם ברכה מיום שתגור ביניהם לזכותך, כדי שיהיבך וינשאוך".

⁴ אורות, ארץ ישראל, פסקה ג.